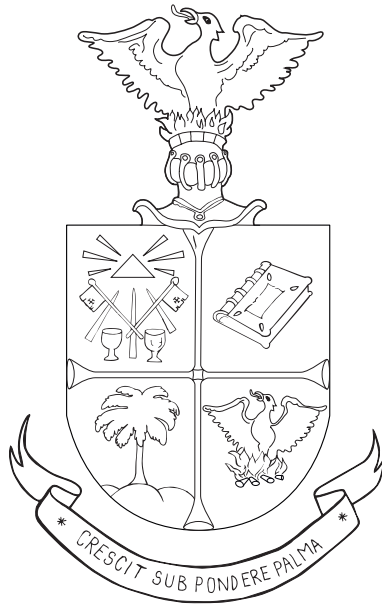

Glossa Iuridica

VI. évfolyam, 1-2. szám

Glossa Iuridica

VI. évfolyam, 1-2. szám

Budapest, 2019

Károli Gáspár Református Egyetem Állam- és Jogtudományi Kar

A KÖTELMI JOG KIHÍVÁSAI AZ ÚJ TECHNOLÓGIÁK NYOMÁN - OKOSSZERZŐDÉSEK ÉS A BLOKKLÁNC-TECHNOLÓGIA

SZUCHY RÓBERT

habilitált egyetemi docens (KRE ÁJK)

1. Bevezetés – a kötelmi jog technológiai kihívásai

A kötelmi jogot a technológiai fejlődés jelentős kihívások elő állítja, amely akár korábbi, klasszikus polgári jogi dogmákat is felülírhatnak, vagy legalább új kiegészítő szabályok megfogalmazást tehetik szükségessé. Az intelligens („okos”) szerződésekre nincs egységes, általános elfogadott definíció, azonban ha bármilyen fogalmi meghatározást is kívánunk adni, az automatizált végrehajtási mód mindegyikben szerepel. Egyetértek Varsányi Károly megfogalmazásával, amely alapján olyan elektronikus formában létrejött szerződésről beszélhetünk, ahol a jogok és kötelezettségek az elektronikus szerződésben szigorúan meghatározott digitális tranzakciók megfelelő sorrendben történő megvalósulása – és bizonyos körülmények között további feltételek teljesülése – esetén automatikusan lépnek életbe. Teljes egészében vagy részben elektronikus formában megkötött megállapodás, amely automatizálható és végrehajtható a számítógépes kóddal, bár egyes részek emberi bemeneti és irányítási ellenőrzést igényelhetnek, és szintén végrehajthatók a szokásos jogi módszerekkel vagy mindkettő keverékével.¹

Jelen tanulmány két fő kérdéskört kíván vizsgálni. Egyrészt áttekintést kíván adni az automata ügyletek és az ügyleti akarat közötti viszonyra vonatkozóan a hatályos magyar polgári jogban, majd az automatizált ügyletekből, a második részben áttérünk az automatizált okosszerződések vizsgálatára és azok alkalmazásra során fellépő egyes kötelmi jogi kihívásokra.

2. Az ügyleti akarat

Még mielőtt az okosszerződések, vagy angolszász nevén „*smart contract*”-ok kérdéskörére térnénk, röviden vizsgáljuk meg az ügyleti akaratot a szerződések körében. Ugyanis az önmagukat végrehajtó szerződések esetében az egyik legnagyobb kihívást pont a szerződések körében megjelenő automatizmus fogja jelenteni.

1 VARSÁNYI Károly: *Blokklánc: jogi alapfogalmak*. <https://fintechzone.hu/blokklanc-jogi-alapfogalmak/> (2019.06.17.)

A modern polgári jog elfogadja, hogy a szerződések a felek egybehangzó akaratán, konszenzusán alapulnak. „[a] Ptk. is változatlanul a konszenzuál szerződések elvi alapján áll, vagyis a szerződés létrejöttéhez nem szükséges a dolog átadása vagy más reálcselekmény, hanem elegendő a felek akaratának kölcsönös és egybehangzó kifejezése (konszenzus). A konszenzusnak a lényeges és a bármelyik fél által lényegesnek minősített kérdésekre kell kiterjednie. Az a kérdés tekintendő „lényegesnek minősítettnek”, amellyel kapcsolatban a fél egyértelműen kifejezésre juttatta, hogy az adott kérdésben való megállapodás hiányában a szerződést nem kívánja megkötni. Az ellenszolgáltatásban való megállapodás mindig lényeges kérdés, anélkül a szerződés nem jön létre”.²

Ugyanakkor a kötelmi jog továbbra is elvárja a felek egybehangzó akaratát, vagy legalábbis a lényeges kérdésekből történő akarategyezést. Almási Antal „Kötelmi jog” című könyvében az ügyleti akaratnak két elemét, az ügylet megkötésének tudatát, és annak szándékát nevezi meg. Amennyiben ezek közül valamelyik, vagy mindkettő hiányzik, az ügyleti akarat hiányáról beszélhetünk. Az ügylet megkötésének tudata átfogja az akarat kinyilvánításának és a joghatások beálltának tudatát, az ügyleti szándék pedig ezek óhaját.³ A joghatások tudata ugyancsak fennáll, ha a felek tisztában vannak azzal, hogy milyen joghatások lesznek, lehetnek. Hiányzik viszont a joghatás „akarása”. A szerződő feleknél fennáll az akaratnyilatkozat tudata, szándéka és a joghatás tudata is, de nincs meg az „ügyleti hatás” szándéka, óhaja. Ezeknél az ügyleteknél a felek akaratára a szerződéssel együtt járó joghatásokra nem áll fenn.⁴

Igaz továbbá Kolosváry Bálintnak az a megállapítása, miszerint szerződéskötéseknél a szerződéses akaratnak, mint szabad akaratnak kell jelen lennie.⁵ Szerződésről eleve csak konszenzus esetén beszélhetünk, az akarategység pedig nem más, mint az essentiáliákban mindhárom szinten való megegyezés.⁶ Az „akarat” speciális módon jelenik meg az automata ügyletek esetében.

2 WELLMANN György: *A szerződések általános szabályai az új Ptk.-ban*. <https://ptk2013.hu/szakcikkek/wellmann-gyorgy-a-szerzodesek-altalanos-szabalyai-az-uj-ptk-ban-ii-resz/3611> (2018.12.29.)

3 ALMÁSI Antal: *Kötelmi jog*. Budapest, Tébe Kiadó, 1926, 315-316.

4 GELLÉN Klára: A színlelt szerződés meghatározó jegyei és egyéb ismérvei. *Acta Universitatis Szegediensis: acta juridica et politica*, 2007, 69 (1-48), 191-202.

5 KOLOSVÁRY Bálint: *A magyar magánjog tankönyve: Kötelmi jog. Családjog. Öröklési jog*. Budapest, Politzer Zsigmond és fia Könyvkiadó, 1904, 57.

6 BÍRÓ György: Átruházó szerződések. *Polgári Jogi Kodifikáció*, 2003/3, 14.

3. Automata ügyletek megjelenése a polgári jogban

Már az új magyar Polgári Törvénykönyvet⁷ megelőzően is számos szerző foglalkozott az olyan szerződések kérdéskörével, amelyek során az emberi akarat nem, vagy csak áttételesen jelenik meg. Bíró György ezt a kört – elsődlegesen az adásvételi szerződések körében – „Az automatókkal teljesített adásvétel” fogalommal jelölte.

Ennek alapján az eladói akaratnyilatkozat kifejezése, az eladó személyének azonosítása a teljesítés helye, a kifejtendő vevői magatartás, valamint az ígért szolgáltatás megfelelőségének minta szerinti azonosítása szempontjából hordozhat sajátos vonásokat az automata-eszközzel teljesített adásvétel.

Bíró bölcs előrelátással jelezte, hogy „napjaink jogügyletei körében az automata, mint az eladó »megszemélyesítője és teljesítési segédje« útján kötött szerződések az ún. hétköznapi *ügyletek körében tömegessé váltak. Mivel ez a szerződéskötési mód sem csak az adásvételt jellemzi* (pl. parkolási ügylet). Az ilyen jellegű adásvétel alanya eladói pozícióban az a személy, aki jogszerű birtokosként üzemelteti az automatát. Ebből következően az azonosíthatóságánál, a szolgáltatás igénybevételének feltételeiről és mikéntjéről, a mindkét oldalú szerződésszegési jogkövetkezményekről, az igényérvényesítés módjáról az eladónak teljes körű, egyértelmű tájékoztatást kell nyújtania, amelyet már az automata eszköz üzembe állításakor célszerű előzetesen igazoltatni, és az üzemeltetőt nyilvántartásba venni”.⁸ Ugyanakkor ebből sem következik az, hogy az ügyleti akarat minden egyes, ráutaló magatartással megvalósított szerződéskötésnél megvan.

3.1. Automata-ügyletek és az ügyleti akarat

Játszunk el a gondolattal, hogy az az ügyleti akarat miszerint, hogy „el kívánom helyezni” a kávéautomatát egy helyen, hogy abból a koffeinre szomjazó vevők vásárolni tudjanak, a készülék kihelyezésekor megvolt. Azonban innentől kezdve a „kihelyezővel” számos dolog történhet. (Nyilván, a jogi helyzetet tovább bonyolítja, hogy az esetek többségében egy gazdasági társaság vezető tisztségviselője volt az, aki teljes cselekvőképességének birtokában hozta meg az üzleti döntést és a jogi személy „akaratát” testesítette meg. A példánkban – az egyszerűség kedvéért – feltételezzünk egy nagykorú, cselekvőképes ter-

7 A polgári törvénykönyvről szóló 2013. évi V. törvény (a továbbiakban: Ptk.).

8 Bíró i. m. 25.

mészetes személyt, aki saját nevében járt el, például egy egyéni vállalkozót.)

A bíróság a cselekvőképes nagykorút cselekvőképességet teljesen korlátozó gondnokság alá helyezheti.⁹ A bíróság cselekvőképességet teljesen korlátozó gondnokság alá azt a nagykorút helyezi, akinek az ügyei viteléhez szükséges belátási képessége - mentális zavara következtében - tartósan, teljes körűen hiányzik, és emiatt - egyéni körülményeire, valamint családi és társadalmi kapcsolataira tekintettel - gondnokság alá helyezése indokolt. A bíróság a cselekvőképességet abban az esetben korlátozhatja teljesen, ha az érintett személy jogainak védelme a cselekvőképességet nem érintő módon vagy a cselekvőképesség részleges korlátozásával nem biztosítható.¹⁰ A cselekvőképtelen nagykorú jognyilatkozata semmis. (Továbbá a cselekvőképtelenség miatt nem semmis a cselekvőképtelen nagykorú által kötött és teljesített csekély jelentőségű szerződés, amelynek megkötése a mindennapi életben tömegesen fordul elő és különösebb megfontolást nem igényel.)¹¹

Így tehát előállhat olyan helyzet, hogy a készülék kihelyezőjének cselekvőképessége régen megszűnt, ugyanakkor a készülék számos ügyletet „köt meg”. Ez azért érdekes helyzet, hiszen – Bíró szerint – a szerződési kötelemben az eladói oldal alanya az lesz, aki az automatát jogszerűen üzemelteti. Ugyanakkor jelen esetben egy cselekvőképtelen személy lesz az, akivel a szerződést megkötnénk. Polgári jogilag még értelmezhetjük a helyzetet úgy, hogy ebben az esetben a cselekvőképtelen személy gondnoka áll a kötelelem másik oldalán, akinek a szerződéses akarata hozta létre a szerződést. Ugyanakkor még érdekesebb a helyzet, ha az automatát üzemeltető személy a Ptk. 2.9. §-a szerinti cselekvőképtelen állapotban van,¹² amelynek az oka nyilván széleskörű lehet: altatást követő bódult állapottól kezdve, gyógyszer mellékhatásán keresztül súlyosan ittas állapotig. Ilyenkor kivel szerződünk? Ki lesz a kötelelem másik oldalán?

Különösen érdekes ez a jognyilatkozatok hatályosulása szempontjából. Az ajánlatot azzal való egyetértést kifejező jognyilatkozattal lehet elfogadni. Elfogadó nyilatkozat – mint bármely más jognyilatkozat – szóban, írásban vagy ráutaló magatartással tehető. A hallgatás azonban csak a felek kifejezett előzetes megállapodása alapján minősül elfogadásnak. A régi Ptk. úgy rendelkezik,

9 Ptk. 2:21 § (1) bek.

10 Ptk. 2:21 § (2)-(3) bek.

11 Ptk. 2:22 § (1)-(2) bek.

12 Ptk. 2:9. § [A cselekvőképtelen állapot] „(1) Semmis annak a személynek a jognyilatkozata, aki a jognyilatkozat megtételekor olyan állapotban van, hogy az ügyei viteléhez szükséges belátási képessége teljesen hiányzik.”

hogy az ajánlattól eltérő tartalmú elfogadást új ajánlatnak kell tekinteni. A Ptk. [6:67. § (1)–(2) bekezdések] azonban szakít ezzel a merev megközelítéssel, és lehetőséget ad az ún. „módosított elfogadásra”: az ajánlattal való egyetértést kifejező jognyilatkozat elfogadásnak minősül akkor is, ha lényeges kérdésnek nem minősülő, azt nem érintő kiegészítő, vagy eltérő feltételt tartalmaz. A nem lényeges kérdésekben való eltérés esetén a szerződés az elfogadó nyilatkozat szerinti tartalommal jön létre. Az ajánlattevő azonban egyrészt az ajánlatban kizárhatja a módosított elfogadás lehetőségét, másrészt ennek hiányában is megakadályozhatja a kiegészítő vagy eltérő feltételek szerződési tartalomává válását, ha késedelem nélkül tiltakozik azok ellen.¹³

A Ptk. 6:5. § (3) bekezdése alapján „[a] ráutaló magatartással tett jognyilatkozat a címzett tudomásszerzésével válik hatályossá.” A kávéautomatánk – pontosabban a cselekvőképtelen állapotban lévő üzemeltetőnk – esetében még akár hatályosulhat is jognyilatkozat, csak érdemben nem lesz képes arra, hogy döntsön annak elfogadásáról vagy visszautasításáról. De ha cselekvőképes is az üzemeltető, akkor fog tudomást szerezni az ügyletekről, ahogy azok már megkötésre kerültek és teljesültek is. (Nyilván, egy cselekvőképes üzemeltető is alapvetően akkor tudja meg, hogy hányan kezdeményeztek ráutaló magatartással szerződéskötést és hány ügylet valósult meg, amikor megnézi, hogy mennyi kávé fogyott, vagy hogy mennyi pénzt dobtak be (vagy esetleg a gépben lévő számlálót nézi meg, fejlettebb esetben távolról belép egy olyan rendszerbe, ahol látja, hogy áll a fogyasztás és mikor kell kimennie újra tölteni az alapanyagokat). Mindenesetre itt úgy érzékeljük, hogy a jognyilatkozat később hatályosult, mint ahogy az ügylet végbe is ment.

Ebből következik, hogy lehet, hogy az automata ügyletek esetén a Ptk. dogmatikája esetleg idejét múlt? Esetleg érdemes lenne ezt a kérdéskört egy jövőbeni kodifikáció során kibővíteni. Netán azt az időpontot kellene „megragadni” jogilag, amikor a cselekvőképes természetes személy valamilyen akaratot táplál egy rendszerbe és utána az önálló életet él? (Mint egy kávéautomata, amíg ki nem fogy belőle az alapanyag?)

A fent vázoltak csak egy rendkívül egyszerű helyzetet mutattak be. Ugyanakkor innen térhetünk át arra, hogy az automatizált szerződések milyen mértékben változtathatják meg a világunkat és milyen hatással lehet majd a jelenleg ismert kötelmi jogunkra. Mindenesetre előbb tekintsük át röviden a rendelkezésre álló technológiát.

13 WELLMANN i. m.

4. Intelligens szerződések

4.1. Intelligens szerződések definíciója és alkalmazhatósága

Az intelligens (vagy éppen „okos”) szerződéske megértéséhez előbb röviden át kell tekintenünk a blokklánc technológia működését. A blokklánc (angolul: „*blockchain*”) olyan elosztott adatbázist jelent, amely egy folyamatosan növekvő, adatblokkokból álló listát tart nyilván, hamisítást és módosítást kizáró módon. A blokkláncon tárolt tranzakciók listáját blokkláncon és (ideiglenesen) azon kívül is nyilván lehet tartani a blokklánc mellett létező ún. másodlagos, (harmadlagos stb.) rétegek segítségével.¹⁴

A blokklánc tehát egy elosztott adatbázis vagy főkönyv („*distributed ledger*”), amely egy folyamatosan növekvő, adatblokkokból álló listát tart nyilván, úgy, hogy elméletben a blokkláncban blokkjainak ill. azok adattartalmának hamisítása és az utólagos módosítása rendkívül nehézkes, illetve szinte kizárt. A blokkok a kezdeti megvalósításokban csak adatot tároltak (az első kriptovaluta a bitcoin¹⁵ tranzakciós adatait), de a modern megvalósítások (például az Ethereum)¹⁶ már futtatható kódok tárolására is alkalmasak, így lehetővé teszik az okos szerződések végrehajtását. Egy blokk tranzakciók listáját és benne tárolt programok által végzett műveletek eredményeit tartalmazza, valamint metaadatokat, amelyek időponthoz és az előző blokkhoz kapcsolják.¹⁷

A blokklánc-technológia lehetővé teszi, hogy egyéni felhasználók az interneten keresztül bármilyen értéket (például pénzt, értékpapírt, ingatlant) átruházzanak egymásra, vagy bármilyen dokumentumot, szerződést létrehozzanak egymás között – mindezt harmadik fél közreműködése nélkül – bizalmasan, biztonságosan, automatizáltan és közel valós időben.¹⁸ A technológia részletes bemutatását mellőznénk, ugyanakkor az előnyöket érdemes kiemelnünk.

A blokklánc-technológia a kötelmi jog világában jelentős előnyökkel járhat. A blokklánc -technológiában a tranzakciós adatok visszamenőlegesen megmásíthatatlanok, így alkalmazása adatbiztonsági szempontból minden

14 VARSÁNYI i. m.

15 <https://bitcoin.org/hu/> (2019. 06. 20.)

16 <https://www.ethereum.org/> (2019. 06. 20.)

17 <http://bertazsolt.com/mi-az-a-blockchain/#more-120> (2018. 12. 29.)

18 PricewaterhouseCoopers: *Vízió vagy illúzió? A blockchain-technológia energiaipari alkalmazási lehetőségei.* https://www.pwc.com/hu/hu/kiadvanyok/assets/pdf/blockchain_2017.pdf (2018. 10. 30.)

résztevő fél számára kedvező. Ugyanakkor az automatizált tranzakciók révén, a felhasználók között egy olyan közvetlen szerződéses kapcsolatot hozhat létre, amelyben az okosszerződéseknek köszönhetően a felek közti tranzakciók automatikusan megtörténhetnek. Az okosszerződés egy blockchain alapú, digitálisan aláírt, számítógépes algoritmusok segítségével, automatizált módon végrehajtott megegyezés (szerződés) két vagy több fél között. Az okosszerződéseknél nem csak a végrehajtás, de a szerződéses feltételek kialakítása is programozható.

Az okosszerződések alatt, leegyszerűsítve, olyan előre megírt programokat (protokollokat) értünk, amelyek önállóan alkalmasak arra, hogy végrehajtsák az abban foglalt rendelkezéseket. A fogalmat – az egyes források szerint magyar származású – Nick Szabo tudós és informatikus alkotta meg, még a '90-es évek folyamán. Elméletben az okosszerződések lényege és legnagyobb előnye a hagyományos szerződésekkel szemben, hogy előre meghatározott és visszavonhatatlan feltételek alapján automatikusan, bármely közvetítő közreműködése nélkül végrehajtják az abban foglalt rendelkezéseket.¹⁹ Nick Szabo hasonlata szerint az okosszerződések működése leegyszerűsítve a mindennapi életben ismert ital automatákhoz hasonlítható. Az automata működési elve szerint a bedobott pénz ellenében – külső beavatkozó nélkül – odaadja a kiválasztott terméket és a visszajárót úgy, ahogy az előzetesen meghatározott feltételek mentén az okosszerződések is végrehajtják az abban foglalt tranzakciót.²⁰

Ifj. Chikán Attila szerint – az energetikai szektorra vetítve, de igaz a gazdaság más területén is – *„[a] blockchain sokféle módon hasznára válhat az energia szektornak, teret nyerhet többek között a kereskedelmi, mérési, számlázási és elszámolási folyamatokban is. A már említett pénzügyi és adatbiztonsági lehetőségek révén a vállalatok egymás közt és a felhasználókkal blockchain-alapú villamosenergia-kereskedelmi rendszert alakíthatnak ki, de nagy lehetőségeket rejt magában a tulajdonosi adatok (kibocsátási engedélyek, megújulóenergia-tanúsítványok vagy energiagazdálkodási adatok) blockchain alapú tárolása is, amely a transzparenciát és hatékonyságot növeli.”*²¹

A bitcointól eltérően az Ethereum már a bitcoin szellemi alapjaira épülő „továbbfejlesztett” kriptopénz, amelyet már úgy írtak meg, hogy kifejezetten

19 DR. BOROS-GYÖMBÉR György: *Az okosszerződések által kínált lehetőségek a jövő ingatlanpiacán.* 2018. április 23. <https://arsboni.hu/az-okosszerzodesek-által-kinalt-lehetosegek-a-jovo-ingatlanpiacan/> (2018. 10. 30.)

20 <https://ojphi.org/ojs/index.php/fm/article/view/548/469> (2018. 10. 30.)

21 https://chikansplanet.blog.hu/2018/10/26/energiatermeles_a_blockchain_koraban_772 (2018. 10. 30.)

alkalmas legyen okosszerződések programozására. Az okosszerződések a káresemények ellenőrzését és kárfizetések teljesítését is meggyorsíthatják.²²

4.2. *Intelligens szerződések az Európai Unióban*

Anélkül, hogy az Európai Unió teljes blokklánc szabályozási rendszerét és az okosszerződésekkel kapcsolatos valamennyi kérdést részleteiben áttekintenénk, röviden tekintsük át az Európai Parlament állásfoglalást az blokklánc-technológia felhasználhatóságával kapcsolatban.

Az állásfoglalás úgy véli, hogy a blokklánc-technológiáknak a teljes ellátási láncban történő alkalmazása a nemzetközi tranzakciókhoz kapcsolódó költségek csökkentése és a vállalkozások új kereskedelmi partnerek megtalálásában való segítése révén felgyorsíthatja a globális kereskedelmet, illetve növelheti annak hatékonyságát és volumenét, és a digitális kereskedelembe vetett fogyasztói bizalom erősödéséhez vezethet.

Az állásfoglalás kiemeli a blokklánc alkalmazhatóságának a hasznosságát az alábbi fő területeken: az áruk eredetvédelme, az ellátási láncok irányítási és ellenőrzési költségeinek csökkentése, nyilvántartások vezetése és adó- és vámok beszedésének elősegítése.²³

Ugyancsak kiemelendő az Európai Parlament állásfoglalása²⁴ a blokklánc technológiákról és az úgynevezett „megosztott könyvelési technikákról”, amely a következőket jelenti. A digitális tranzakciók egy bizonyos időpontban készült rendszerezett adatbázisa, amelyek egyidejűleg jönnek létre, újulnak meg és tárolódnak minden résztvevő minden adathordozó eszközén, előre meghatározott algoritmus alapján, biztosítva ezzel az adatbázis identitásmegőrző tulajdonságát minden felhasználó számára. Ez egy olyan adatbázist jelent, amelyben az információ rögzítése, konszenzusos megosztása és szinkronizálása több csomópont hálózatán keresztül történik.

Az Európa Parlament szerint a megosztott könyvelési technológia még mindig fejlesztés alatt áll, amihez innovációbarát, rugalmas és bátorító keret szükséges, amely jogbiztonságot nyújt és tiszteletben tartja a technológiaszemlegesség elvét, ugyanakkor előmozdítja a fogyasztók, a beruházók és a környezet

22 <https://www.portfolio.hu/vallalatok/it/nagyobbat-szolhatnak-az-okosszerzodesek-mint-maga-a-bitcoin.279235.html> (2018. 10. 30.)

23 Az Európai Parlament 2018. december 13-i állásfoglalása a blokkláncról: előrettekintő kereskedelempolitika (2018/2085(INI)).

24 Az Európai Parlament 2018. október 3-i állásfoglalása a megosztott könyvelési technológiákról és a blokkláncokról: bizalomépítés a közvetítők kiiktatásával (2017/2772(RSP)).

védelmét, növelve ezáltal a technológia társadalmi értékét, és csökkentve a digitális szakadékot, valamint fejlesztve a polgárok digitális készségeit. Az állásfoglalás kiemeli, hogy blokkláncok a kibertámadások esetében kevésbé hatékonyak, hiszen egy központi változat helyett több másolatot kell egyszerre sikeresen célba venniük.

Hangsúlyozza továbbá, hogy az intelligens szerződések azon fontos tényezők közt szerepelnek, amelyek a megosztott könyvelési technológiákon keresztül válnak lehetővé, és a decentralizált alkalmazások fő feltételét jelenthetik. Ugyanakkor a kockázatokra is felhívja a figyelmet. Az Európai Bizottságnak alapos értékelést kell végeznie a lehetőségekre és a jogi következményekre vonatkozóan, pl. a joghatósággal kapcsolatos kockázatokat illetően, továbbá a kriptográfiai aláírással kapcsolatos jogbiztonság megteremtése döntő fontosságú lépést jelent az intelligens szerződések lehetővé tételéhez.

5. Konklúzió

Az intelligens szerződések felhasználhatósági köre már most is rendkívül széles. Ugyanakkor az előre meghatározottság, az automatikus végrehajthatóság számos előnyt és egyben kockázatot is hordozhat. Vitathatatlan előny lehet, ha egy előre meghatározott feltétel esetén a szerződés bármilyen más külső beavatkozástól mentesen teljesülni tud (pl. teljes vételár megfizetése valamilyen feltétel teljesülése esetén). Ugyanakkor ahhoz, hogy az e technológiákban rejlő előnyöket maximális mértékben ki lehessen használni, szükséges a hatályos szabályozási környezet radikális megváltoztatására. Például lehetővé kellene tenni, hogy a földhivatali nyilvántartásba kizárólag elektronikus szerződések is bejegyezhetők legyenek (pl. kizárólag a felek általi elektronikus aláírás és elektronikus ügyvédi ellenjegyzést követően).

Az ügyleti akarat körében pedig számos olyan kérdésre kell megfelelő jogi választ találni, hogy hogyan kezeljen az automatikusan, előre determinált szerződések körében olyan helyzeteket, mint például a szerződés semmissége vagy éppen az utólagos megtámadhatóság lehetősége. Mert elképzelhető az a helyzet, hogy egy bizonyos feltétel bekövetkeztétől függő, automatikus szerződés egyszerűen jó erkölcsbe ütközik és ezért lesz semmis, ugyanakkor technikailag a kívánt joghatást automatikusan végrehajtja. Ugyancsak e kérdések merülhetnek fel tévedés és megtámadhatóság esetkörében, vagy éppen a jognyilatkozat visszavonása esetében is. A polgári jognak választ kell adnia majd arra a kérdésre, hogy mi a helyénvalóbb: az ügyleti akart feltétlen

jövőbeli végrehajthatósága és az ebből származó előnyök vagy az automatizált szerződések oly módon történő szabályozása, amely a szerződések megkötését követő beavatkozási lehetőséget is lehetővé teszi, meghatározott feltételek mellett.